ПО КОНФІСКАТІ ДРУГИЙ НАКЛАД.

Голос
ТИЖНЕВИК

Львів 24 січня 1937
Рік І. Ч. 3.
Ціна 15 гр.
Адреса:
Редакції й Адміністрації
Львів, Міцкевича ч. 11.

ДВІ РІЧНИЦІ

День 22. січня є українським національно-державним святом. Його значення й вага в історії українського народу наказує і дозволяє нам почувати себе і дивитися на наше окруження інакше, як ми до того часу привикли.

І не диво. Це ж є той 22. січня, який по 250 літах неволі і рабства, які так глибоко вкорінилися в нашу духовість, приніс нам Великі Слова **IV. Універсалу:** „Народе України!" „Од нині Українська Народня Республика стає самостійною, ні від кого незалежною, вільною, суверенною Державою Українського Народу".

Це ж 22. січня проголошено цілому українському народові радісну вістку, що „Від нині во єдино зливаються століттями відірвані одна від одної частини".

Це ж той незабутній день, в який софійські дзвони гомоніли „Від нині" а їх гомін укладався на хвилях Дніпра „широкого та дужого", щоб, як колись кров козачу, заніс у синє море, щоб воно передало той гомін ріками цілій українській землі. Це був той гомін, але суворий як дійсність і важкий як оливо, який вкладався в душі мільйонів

День 22. січня, є тим днем, в який проголошено Акт, який вложив молоденькій, невишколеній молоді в руки зброю і наказаз їй дати нашій історії геройські Термопілі — Крути. Це ті Акти в ім'я яких „упало Галичанам сорок тисяч цвіту". Це ті Акти, які нам дали, незанотований в історії інших народів — **Базар.** Це ті Акти, в ім'я яких гинуло і гине на полях бою, Соловках, Чрезвичайках, в підземеллях ГПУ, тюрмах, шибеницях, таборах, засланнях, вигнаннях тисячі вірних синів Нації.

Нам не вільно інакше. Саме **нам,** тому поколінню, яке мало щастя бути учасниками, чи тільки свідками того 22. січня. Ми мусимо передати нашим нащадкам, які не мали щастя бути учасниками тих Актів, що ті Акти, це не були **тільки слова.**

І коли ми сьогодні святкуємо день 22. січня, то не на те, щоб мати нагоду виголоситн, чи в часописах написати високопарні фрази. Не на те, щоб з 22. січня робити ідола, якому треба **раз в рік поклонитися,** і **підкадити пару фразами. Ні!** Культ 22. січня є на те, щоб ми відірвалися від злободневних буднів, в яких можна забути й рідних батьків, і пригадали собі ті Акти 22. січня.

Культ 22. січня мусить стрясти нашою совістю і пригадати нам обов'язок супроти Нації, якої ми є членами. Обов'язки супроти тих, які були і життя своє віддали й обов'язки супроти тих, які прийдуть по нас. **Відповідальність за майбутнє!**

Культ 22. січня має відірвати нас від гамору буднів і звернути нашу увагу і слух в сторону Києва. Того Києва, де 22. січня проголошувано Великі Акти. Того Києва, в якім 22. січня гомоніли софійські дзвони для **всіх дітей Нації,** а з якого **сьогодні замісць гомону дзвонів, чуємо брязкіт кайданів і стогін закутих в ті кайдани дітей Нації!** Стогін, який можна передати трьома словами: **йде заглада, рятуйте!**

І ми підемо рятувати! Бо мусимо пам'ятати, що **Київ, є ядро і початок того, що нам дали і про що нам говорять Акти 22. січня.**

Такий, а не інакший змисл і зміст має і мусить мати культ 22. січня.

***

Але всеж таки, йдучи на рятунок, чи підготовляючись до нього, ми мусимо ясно здати собі справу, чому Акти 22. січня не зважаючи на так багато пролитої крови і жертв не були тоді здійснені?!

Того питання не можна злегковажити.

Помилятися є людською справою, — каже латинська пословиця. Але непризнаватися до помилок, не шукати їх причин, або укривати їх, на те треба бути фарисеєм, або шарлатаном, каже один учений.

Акт 22. січня 1918.

Щоб осягнути якусь ціль — треба її точно очеркнути. Бо тільки до точно очеркненої цілі можна себе психологічно і технично підготовити. Без такої психологічної і технічної підготовки, цілі осягнути не можна.

Революція в Росії почалася дня **8-го березня 1917. року.** Під вечір дня 12. березня того ж року, столиця російської імперії Петроград була вже в руках революціонерів. Того ж вечора сформувався новий революційний уряд.

Дня 22. січня 1918. року, Українська Центральна Рада в Києві, видала **IV Універсал,** яким проголошує: „Од нині Українська Народня Республіка стає самостійною, ні від кого незалежною, вільною, суверенною Державою Українського Народу".

Перше, що звертає увагу при читанні Універсалу, це його черга: **„Четвертий".** Друге, що звертає увагу, це **дата** IV Універсалу **„22. січня 1918".**

Коли пригадаємо собі, що революція в Росії почалася дня **8. березня 1917.** року, то побачимо, що самостійність української Держави проголошено, щойно **по десятьох з половиною** місяцях революції.

Шукаємо за причинами тієї черги і того спізнення. **Сліди** причин, дає нам той же сам IV. Універсал, а саме: Центральна Рада заповідає вибори до Українських Установчих Зборів і додає: „Цьому найвищому нашому органові належить рішити про федеративний зв'язок з народніми республиками бувшої російської держави". Значить, десь там в нетрях минулого нуртувала думка про **„федерацію".**

Про те минуле дає нам вияснення III. Універсал виданий дня 20. листопада 1917. року, в якому читаємо, таке: „Народе Український! Ти разом **з братніми народами** України поставив нас берегти права, здобуті боротьбою, творити лад і будувати все життя на нашій землі. І ми, Українська Центральна Рада, твоєю волею, во ім'я творення ладу в нашій країні, **во ім'я рятування всієї Росії,** сповіщаємо: Від нині Україна стає Українською Народньою Республікою. **Не відділяючись від Республіки Російської і зберігаючи єдність її,** ми твердо станемо на нашій землі, **щоб силами нашими помогти всій Росії, щоб вся Російська Республіка стала** федерацією рівних і вільних народів".

„Маючи силу і власть на рідній землі, ми тою силою і властю станемо на сторожі прав і революції **не тільки нашої землі, але і всієї Росії". „...приписуємо Генеральному Секретарству** праці від цього дня, разом з представництвом від робітництва, встановити державну контролю над **продукцією на Україні, пильнуючи інтересів як України, так і цілої Росії".** (Всі підч. мої — О. Б.).

III. Універсал є вірним відзеркаленням того всього, чим жили до війни, а потім в часі війни і революції, аж до IV. універсалу, українські провідники.

Соціялістичне вселюдське братерство, матеріялістичний світогляд і страх перед могутністю „непобідимої" Росії, яку можна що-найвище перебудувати на федеративну форму, в якій можна забез-

печити собі сякий-такий культурний й економічний розвиток, ось ідеї, якими жили, і на яких виховулися наші діячі і провідники під Росією.

Бо ж „думати, що навіть, ціла скоальована Европа може побідити Росію, може лише дитиняча фантазія“, писав Драгоманов.

І цей страх перед „непобідимою“ Росією так опанував наших діячів, і думка про федерацію Росії так глибоко вкорінилася в їх душу і мізки, що навіть тоді, коли ця „непобідима“ Росія лежала на лопатках, не могли від них визвободитися, але все робили, **„во ім'я рятування всієї Росії“**, і „інтересів цілої Росії“, щоб тільки не дай Боже не втратити можливости... федерації. Цей страх перед Росією, визирає з кожного рядка III. Універсалу, а навіть мав вплив на згаданий уступ в IV Універсалі.

Дух Драгоманова всеціло панував над революцією 1917 — 20. років, як по дусі так по формі.

І тому не диво, що IV. Універсалу, яким проголошено суверенність Української Держави не здійснено. До цього ніхто ані психологічно, ані технічно не був підготований.

Легче, як психологічно, так технічно, було погодитися на федерацію з Росією **„Совєтоф Народних Комісароф“.**

Бо ніби, правду кажучи, яка є різниця між Росією **„Временнаво Правітєльства“**, якій **„силами нашими помагалося“**, а Росією „Совєтоф Народних Комісароф“? Нема! З таким **„нема, було тим** легке погодитися, **що місяць перед проголошенням IV. Універсалу „III. Сесія Всеукраїнської Ради Селянських Депутатів“**, „заслухавши III. Універсал“, „винесла слідуючу постанову“: „1. Тимчасова центральна федеративна влада в Росії повинна бути однородною соціялістичною з представництвом від всіх соціялістичних партій — **від большевиків (підч. моє Б.)** до народніх соціялістів включно, — з обов'язковою участю представників краєвих правительств“. І то, виносилося такі „постанови“ в хвилині, коли „війська“ такої „вимріяної“ „центральної федеративної влади Росії“ штурмували вже мури Києва! Занявши Київ, ця „влада“, оголосила „наказ ч. 14“ в якім писала:

„Цю владу ми несемо з далекої півночі на вістрях своїх штиків і там, де її встановляємо, всемірно підтримуємо її силою цих штиків“. Отжеж, маючи до вибору **суверенність** IV. Універсалу, про яку до тепер ніхто, ніде не згадував, бодай офіційно, і боротьбу за неї „з вістрями штиків далекої півночі“, або „Центральну федеративну владу в Росії“ „однорядно соціялістичну“ „від большевиків“ починаючи, дійсно тяжко було нашому дядькові рішитися. І тому він волів в найкращому випадку сидіти дома й евентуально боронити свого подвірячка **перед кожним**, хто б він не був. Тяжко було вимагати від дядька, щоб він мав більше політичного розуму, як його провідники. На те його треба було приготовити і виховати, або бодай розумно і послідовно, в однім напрямі, **вже від початку**, і без зигзаків, провадити! Бо дядько також „калькулював“ і **„калькулює“** дарма, що по своєму.

Отжеж причина того, що IV. Універсал не здійснено, є в тому, що не видвигнено **своєчасно** ідеї державницько-самостійницької, опертої на ідеї виключности інтересів Нації, і не виховувано в тім дусі мас і провідників, та не приготовано їх до того, психологічно і психічно. Натомісць виховувано їх в дусі соціялістичного вселюдського братерства і федерації, т. є якраз протилежнім, а технічно підготовлювано їх на культурно-освітників і кооператорів; щоб боролися за мову в школах і урядах, та соціяльно-економічне забезпечення. І коли прийшло до революції, то українці, замісць проголосити і будувати власну державу, кинулися до розбудови культурно-освітнього й економічного життя, та перебудови Росії на федеративну Республіку. І в тім нічого дивного. Цеж були ті мрії і ті хотіння, якими до того часу жили і, на яких виховувалися українці.

І тут найдемо вияснення черги і дати IV. Універсалу. І, II і III Універсали, були здійснюванням дотеперішних соціялістичних мрій і хотінь. На те все прогавлено найкращих десять з половиною місяців революції. Щойно IV. Універсал 22. січня 1918. р. проголосив те, що повинно було бути проголошено І. Універсалом і то зараз в березні 1917. року.

З життя і преси

Українці — співучий народ

Зустрівся я якось з молодим хлопцем, нашим співаком, чи може кандидатом на співака. Вийшов з села, допомогли йому добрі люди вчитися й він пробивається усіми силами почерез труднощі й колоди на свойому шляху, мріє про славу світову, про каріеру Карузо, Менцінського, Кепури чи кого ще хочете.

Говорив багато, голосно мріяв — а разом з тим у нього що-хвилини зневажливий („наплеватєльний“ рух рукою, такий питомий для галицького русина, „уклінність“ і покірливість і зарозумілість. Так і здавалося інколи, що недостає йому того, що називають „стовпом хребетним“. І прийшло чогось на думку, що піде може колись оцей юнак між чужих, випростається й буде „кирпу гнути“. Забуде хто він, з якого гнізда. Покірливий супроти чужих, зневажливо поводитися буде із своїми, коби тільки слава, лаври, ну й „спів“. І служити буде, творити чужу культуру, совісно й по добрій волі.

Таких, як він багато в нас. Не тільки в співі.

Принесло оце яворівське „Українське Слово“ (за січень 1937) статейку:

„Іван з Прилбич в Еспанії“

про „русина-вояка“ Івана Утрату з Прилбич, яворівського повіту, що вступив до еспанської червоної армії. Він „перед шости роками виїхав до Франції на роботу. Перший-другий рік посилав гроші, опісля попав у лихе товариство й чотири роки навіть листа не написав додому, аж оце на днях одержала жінка письмо з Парижа у Франції з повідомленням, що її муж, Іван Утрата — вже в Еспанії. Це письмо по польськи написав „Комітет помоци людові в Гішпанії“. „За миску сочевиці — пише з цього приводу „Українське Слово“ — за большевицькі червінці продав свою совість, продав добре ім'я й честь української нації і став большевицьким наймитом. Там далеко від своєї вітчини, від свого рідного села, буде большевицьким салдатом, буде палити церкви, міста й села, буде вбивати еспанських патріотів за те, що хочуть свою вітчину визволити з кігтів большевизму“.

Що треба додавати до того? Допитуватися, як „Українське Слово“, в ім'я якої ідеї пішов туди отой „Іван без роду, Іван без розуму“? Чи ствердити, що в Івана Утрати з Прилбич ще багато таких

[redacted]

Акт 22. січня 1919.

Актом 22. січня 1919. року проголошено: „Від нині во єдино зливаються століттями відірвані одна від одної частини єдиної України“.

Цей Акт можна розглядати з трьох сторін, а саме: правної, політичної і психологічної.

Нас, **тут, нині,** може обходити та остання сторінка, тобто психологічна.

Нація є морально-психічною спільнотою. Так само, як фізична одиниця, таксамо й **Нація має свою душу і характер.** Не розум кермує долею народів, тільки їх душа і характер. Розум є надбанням всієї людськости, він служить вселюдськості, він є **інтернаціональним.** Тому розум, чи інтеліґенція, так легко переноситься з народу на нарід і тому так легко здобутки розуму одного народу, присвоюють собі інші народи. Тому так легко „азіяти“ (Японія), в розмірно короткому часі, засвоїли собі здобутки техніки европейців. Але душі европейця вони собі не засвоїли і хто знає чи колинебудь вони її собі засвоять, або бодай пізнають її, так само, як і навпаки, европеєць не може збагнути душі азійських народів. Бо душа народу, на яку складаються спільні почування, ідеї, вірування, інтереси і т. д. є питома **тільки одному народові,** одній Нації. Вона є твором цілих поколінь. І тому слушне кажеться, що мертві, може більше як живі, кермують долею народів.

Ідея може тільки тоді успішно діяти і впливати на життя народу, коли вона опанувала душу народу. Коли вона зійшла із сфери роздумувань і філософувань і ввійшла в сферу підсвідомих почувань. Звідсіль, з тих підсвідомих почувань, і хотінь, а не з роздумувань і філософувань, родиться **Чин.** І тут починається необхідність і вплив **характеру.** Розум, чи краще сказати, розумування, тут не мають доступу і тратять всякий вплив.

І тому історію творили, творять і будуть творити, люди, яких ідея просякла в кість і кров, яка опанувала їх душу, які непохитно вірять в цю ідею і готові за неї душу й тіло віддати.

Нація, яка з тих чи інших причин, не вспіла сформувати своєї душі і характеру, або втратила одність тієї душі, є тим **самим спаралізована, неспосібна до жадних чинів, а потім гине!**

І в тім власне, є значення Акту 22. січня 1919. року.

Український нарід, внаслідок історично-політичних подій минулих століть, зістав розділений. Віддалені **від себе частини підпали під впливи різних собі культур** і цивілізацій. Ці культури й цивілізації мали вплив на ідеї, способи думання, формування світоглядів і характерів одиниць, а через них й на душу й характер даної частини українського народу. Це ділося століттями і переходило з покоління на покоління, приблизно через вісім поколінь, якщо не більше! Час вповні вистарчаючий на те, щоб у дітей одного й того самого народу, витворити два, або й більше, типи психічні і характери і щоби їх від себе віддалити. І це жорстоко на нас помстилося, в 1917—20 роках. Ті різні, по психіці і характері, частини, взаїмно себе нерозуміли. І тому Акт 22. січня 1919. року, хоч врочисто проголошений, на **практиці не був зреалізований.** І тому армія однієї частини йшла на Схід, другої на Захід, третя частина заключувала самостійні умови, а четверта творила „Юго-Восточні“ Союзи, або самостійні уряди!

Жорстока дійсність доказала нам, як неможна краще, що психічно-моральний **чинник, є сильніший від технічно-інтелектуального, що душа, є сильніша від розуму.**

О. Бойдуник.

краянів „без хребта“, без характеру, без почуття будьякої національної гідности — і в тому дошукуватися джерела таких загрозливих явищ нашої дійсности й духовости.

Але Іван Утрата не один у нас. Має він своїх краянів

і по другому боці барикади.

Це якийсь Гораль — студент уже, що листа його з Кордови в Еспанії надрукував „Новий Час“ з 18. січня ц. р. Пише він у цьому листі, що з Бельгії зголосився (теж як й Іван Утрата!) „до червоної армії в Еспанії“, нібито вже наперед „з думкою перебратися якось до армії ген. Франко“, бо „не було (!?— бкр) інакшого способу дістатися туди“.

Що спонукало його — студента Гораля — перейти до націоналістів й боротися проти червоних: чи справді попередній задум, чи може опікун-москаль, що крав йому щоночі папіроси, мовляв „здесь, брат, камуна — твайо-майо!“, чи німецькі літаки, що закликали переходити до армії ген. Франко, який „прощає всі провини“ — годі з листа збагнути. Пише тільки, що „підчас відступу червоних“ він „залишився в окопах і перейшов до націоналістів“. Воював у них два місяці, тепер лежить у шпиталі з простріленою ногою, вчиться по еспанськи, ну й ходить на „ранде“ з еспанками, „тайком, щоб лікар не знав“ і частенько заходить до шпиталю до нього й „еспанка Аврора, чорнявка, гаряча, як Африка“. Інколи ж бере його „туга за рідним краєм“.

Одним словом — русин-вояк. І, як не можна краще, характеризує його власне ж признання, що, як перший раз, ще в червоних, опинився в бою, його „щось дуже тягло тікати. Але за день-два привик до війни. До чого чоловік не привикне. Тікати з фронту назад ще більш небезпечно, як іти вперед на ворога, бо (...) у червоних так заведено, що як хто кинеться тікати, то всі стріляють за ним, наче за зайцем“.

І тепер служить вірно й по совісті оцей „тиролець сходу“ еспанським націоналістам. Дістав уже й два „хрести заслуги“ — еспанський і німецький. „Навчився цілу купу пісень — маврських, еспанських, німецьких“. І допитується в німецького старшини, „коли нарешті буде війна проти червоної Москви“...

Сам, відай, не знає, не думає про те. „Нехай Німець скаже, ми не знаєм“ — Шевченкова передбачливість здається ніколи не перестане в нас бути актуальною. І в тому останньому, чи не найбільший трагізм українців типу студента Гораля, що б'ються проти червоних в Еспанії й не знають завіщо. Не освідомлюють собі навіть, що й там у далекій Еспанії це відтинок фронту проти Червоної Москви, що послаблення її позицій там, це послаблення її панування і на СУЗ. Що й там в Еспанії йде сьогодні боротьба за перемогу над Іванами Утратами — червоними „добровольцями“ із СУЗ, і з інших земель і навіть з-поміж лемків Пряшівщини — позбавленими національної гідности й характеру і збаламученими соціял-комуною.

бкр.

„ДАР ПРОСВІТІ“

Товариство „Просвіта“ одержало дозвіл всіх трьох Воєвідств (Львів, Тернопіль і Станиславів) на переведення прилюдної збірки „Дару Просвіті“ в днях від 3—16. лютого ц. р. Призначені Виділами Філій збірщики по одержанню збіркових лист і леґітимацій жваво й гідно переведуть збірку в означеному часі, а зібрані пожертви вишлють негайно до Т-ва „Просвіта“. Зокрема Читальні та решта українських установ повинні зложити від себе на „Дар Просвіті“ гідну їх назви пожертву. „Просвіта“ у своїх тяжких і відповідальних змаганнях оперлася всеціло на добродійности усього громадянства. Ніяких субсидій ні помочі не має від нікого. Потрібну поміч мусить дати нарід. Сподіємося, що всі виконаємо наш обов'язок супроти „Просвіти“, якої діяльність не обчислена на матеріяльні доходи, а тільки на духові, моральні користі, на виховання усього громадянства, передусім молодого покоління, на скріплення усіх ділянок народнього життя включно до родинного життя. Праця „Просвіти“ вимагає постійних матеріяльних вкладів для збагачування духових цінностей народу, і для тієї акції не вільно нам жаліти раз у рік поважнішого датку. Закликаємо усіх до створення княжого „Дару Просвіті“. Крихітка доброї волі і твердого хотіння створить мільйоновий фонд національної культури. Від слів перейдім до діл і ділом засвідчім наше зрозуміння ваги і ролі „Просвіти“ у змаганнях народу до ясного сонця.

На життя, або смерть!

Жмут думок зприводу еспанської революції й визвольно-революційного руху на С. У. З.

Терен велетенського змагу на життя або смерть — Еспанія — є тепер чи не осередком зацікавлення всього світу. Причиною цього є не тільки зовнішні вияви та способи тієї боротьби, як: вандальські страхіття, чинені соціял-анархокомуною, сотні тисяч жертв еспанських патріотів, мільйонові шкоди, то-що. Головної причини слід дошукуватися куди глибше, а саме: всі діючі в світі на всіх ділянках людського життя сили поділилися ясно, рішуче на два головні табори: комунізму й націоналізму. З природи речі, між тими двома таборами ведеться й на мить невгаваюча боротьба. Й саме події в Еспанії останніх місяців є одному з багатьох фронтів. А кожна нова стадія, що нею є збройний зудар на ондому з багатьох фронтів. А кожна нація є в меншій, або більшій мірі таким фронтом. Й тільки з такої точки погляду можна й треба оцінювати й розглядати еспанські події.

Але ж є багато (аж за багато!) таких, що признають або підсувають іншу точку погляду на еспанські справи. Мовляв, „піддержана ворожими Еспанії чинниками реакція збунтованих генералів та буржуазії, а не національна революція“. І хто дивиться з тієї другої точки погляду, той бачитиме все в кривому зеркалі. Для нього реакція національної Еспанії тільки „бунтівничими, ворохобними генералами“ й то не такими, що борятся за еспанську, хоч і зле зрозумілу, справу, ні, навіть — масонами, підкупленими гітлерівським „Гестапо“... Еспанські націоналісти виглядають у тому кривому зеркалі, як муринська голота з Марокка, а стокількадесять тисячів помордованих патріотів — ніщо, небилиця.

Зате ж для них: кліка людово-фронтівського „уряду“ — це оборонці найбільших людських цінностей: республіки, демократії, соціялізму. Зігнані з усього світу комінтерном жорстокі вандали — це вірні, урядові війська. А всяких Розенберґів, Антонов-Овсієнків з цілою армією комінтернівських агентів, оплачуваних кривавицею поневолених Московією народів — вони й не добачують.

„Побідні“ комунікати комунарського „уряду“, алярми перед новою війною (знищення людства!) та тисячі інших „тріків“, що їх улаштовують невидні для пересічного смертника „маґіки“ — витворюють разом ґрунт і атмосферу для злочинної акції комуно-масонських клік...

А ті, що хочби в еспанській справі, підсувають оту другу точку погляду, пригідну тільки для комуно-масонерії?..

Це є: свідомі своєї роботи й несвідомі своєї поневільної ролі. Свідомі своєї роботи це не тільки всі комуністи й вожді „людових фронтів“, але загалом проводирі всіх тих сил, що не зважаючи на „протести“, „застереження“, „резолюції“ і т. д. усе ж тяготіють в сторону воюючого комунізму, ревного оборонця всіх і вся перед „гидрою фашизму“. Тими силами, що сприяють і підготовляють комуні ґрунт, або й чинно з нею співпрацюють є всі соціялізми, радикалізми та інші кліки „працюючих“... за комуно-масонські гроші й благодаті. Завдяки тим силам комуна ще живе й бореться. А вислід з того відомий, дуже добре відомий, бо не одна нація відчувала, або ще й досі відчуває на собі роботу комуни...

Соціял-анархісти всяких видів в Еспанії явно піддержували й піддержують комуну... Вислід — хто не здригнеться на саму згадку тих велетенських жертв, що ними еспанська нація мусить окуплювати злочини соціял-анархічних банд?

Всі соціялісти й радикали у Франції помагають явно (а часом замасковано) комуні. Це всім відомо. Й відомо теж, що Франція в катастрофальному положенні..

Соціялісти інших країн помагали й помагають здебільша потайки комуні й у тих краях большевизація йде скорим кроком уперід, напр. у Чехословаччині.

Теж саме з нашими соціял-радикалами. Вони сліпо йдуть у хвості другого інтернаціоналу й цупко його тримаються. (Звичайна прикмета рабів!). А II-ий Інтернаціонал явно й скрито, а всюди фактично помагає комуні, йде під її наказами та большевізує терени, де має вплив. А „українська“ експозитура II-го Інтернаціоналу, а властиво комуни, так звана У. С. Р. П. (це читається: „українська“ сруль-радикальна партія!) теж большевізує терени своїх впливів. Хто був, або живе на терені Дрогобиччини чи Покуття, той не може цьому заперечити, якщо має крихту людської гідности. Зрештою, роля наших радикалів буде обговорена на сторінках „Голосу“ автором цієї статті — очевидцем каїнової роботи інтернаціональних наймитів.

Є й такі табори, що не можуть, або не хочуть поборювати комуни. Припустім навіть, що є в них добра воля, ну й бодай мінімальне розуміння небезпеки й т. далі. Хіба виключно цим можна бити комуну? Та хиба ні! А іншого засобу усякі ліберали й демократи не мають, ба й не хотять признати. Я наведу для прикладу наших ундівців, згл. їх провід.

Чи вони не мають доброї волі, щоби та кошмарна комуна згинула? Чи не мають ніби-якогось розуміння небезпеки?

Українці в Румунії й самоуправні вибори

В справі самоуправних виборів, що незадовго мають відбутися в Румунії — Українська Національна Партія постановила виставити самостійні українські листи. Так буде в повітах черновецькім і сторожинськім, де українці творять більшість. Там, де українці творять меншість, можна творити виборчі бльоки насамперед з нац. меншостями, а опісля з тими рум. партіями, що до українсько" справи ставляться прихильно.

Можна зарискувати й сказати: так, мають, бо-ж по році, комунарського наступу, зламаного вже ким іншим, видали резолюції проти комуни. Але чи десь, колись, якимсь чином УНДО побороло комунізм? Щира відповідь є: ні, ще такого ніде, ніколи не було.

Висновок з досі сказаного ясний:

Усі вичислені напрямки й табори та всі, що з ними щонебудь спільного мають (особливо-ж проводирі) — це такі, що свідомо, або й несвідомо, сяк чи так, з тих, або інших причин, але всі фактично помагають воюючому комунізмові.

На превелике щастя діється не тільки це. Іде й боротьба з комуною, йде одна за одною перемога над комуною.

Хто веде з комуною боротьбу? Тільки націоналісти!

Хто тріюмфує? Тільки націоналізм! Ніякі інші партійники, ніякий інший табор!

Всесвітній комуні не повезло ще на одному фронті. По Угорщині, Італії, Німеччині, Австрії, балканських державах та цілому ряді інших держав і народів — прийшла й Еспанія. Вона щераз ударила сильно комуну, скрутила ще одну голову комунарській гидрі!

Але ж комуна намагається існувати, намагається бороздити в усіх націях і державах. І загроза від комуни зморою тяжить над світом та його цивілізацією!

Чиж існування комуни — вічне? Чи загроза від неї не зникне? Не може бути й двох думок, що комуна вже небаром згине, навіть як ідея!

Хто ж знівечить існування комуни?

Досі ніяка нація цього остаточно не зробила, а зробить це остаточно й єдино українська нація. Бо це в її життєвому інтересі, бо це її „бути — або не бути!“

Комунізм є безперечно витвором і знаряддям світового жидівства, завжди й усюди нам крайнє ворожого. Водночас є комунізм останньою спробою Московії вдержатися при життю. Разом з тим — Московія — це головна база й опора комунізму. А Московії не має життя без України, без праці мільйонів поневолених, без її мільярдових багацтв.

Україна мусить звести завзяту боротьбу з комунізмом і Московією водночас. І вона ту боротьбу вже веде!

Був час, коли хвилево впала в тій боротьбі, але ні на мить не перестає її вести. Ба що більше. Посилює ту боротьбу.

Поминаючи на боці всі жертви, вже понесені й майбутні, ми віримо й знаємо, що перемога буде по нашій стороні.

Перемога буде **велика, велична, але** ввінчає вона страшну, велетенську боротьбу з комунізмом і Московією.

Під знаком тієї боротьби живе тепер **українська нація. В тій боротьбі** складала й складає великі й страшні жертви, але варті великої цілі.

Живемо під знаком тієї боротьби й ми. Боротьби на життя, або смерть.

В обличчі тієї боротьби, в її розгарі належить усвідомити собі вагу і значення та ціль тієї боротьби, що рішиться за нашою участю й головно завдяки їй. Рішиться на смерть комуні й Московії, а на життя української нації й світу!

Усвідомити собі це, поробити належні висновки й станути до боротьби та причинитися до нашої перемоги по своїм силам, на тих місцях і в тому середовищі, де ми можемо — це наказ нашої переломової доби!

Мст. Гориславич.

Зголошуйтесь на кольпортерів і дописувачів „Голосу“!

Городеччина проти комуни

Городеччина к. Львова це повіт, що йде невпинно вперед під оглядом національної свідомости, солідарности і громадянського вироблення. Недостачі й недотягнення є, а застрашаюча неграмотність по селах є перепоною в стихійному розвитку національної свідомости. Але найбільшим **ворогом тут є комуністична язва,** що нищить духові вартости українського села. Села двигаються. Будують твердині — кузні кращого завтра: Читальні „Просвіти“, Кооперативи, Кружки „Р. Ш.“ „Сільські Господарі“ і спортові Т-ва. З більшости сіл брак інтелігентів, брак студента, щоб підкріпив працю й охоту „нового українського села“ до його розбудови, поглиблення і перевиховання по вимогам сучасної хвилини. Треба ствердити, що подекуди краще представляються села, як сам осередок Городок. В ім'я правди треба подати до відома, що в Городку майже нема українського міщанства. Масарі, шевці, кравці і робітники говорять чужою мовою, а своїх дітей часто виховують на зрадників. Одиноким лучником з українством є присутність на Богослуженні в церкві.... Треба признати, що горстка української інтелігенції працює і сил їй не стає... Відчувається страшний брак українського студентства в повіті, а тим більше в Городку (всього , 3 ох студ.). Це грізне мементо!! Українська інтелігенція і Повітові Установи повинні впливати всіми силами на села, щоб вони посилали дітей до гімназії...

Треба ствердити, що, хоч на зовні не дуже видно — язва комуністична діє. Нужда... брак праці і несвідомість пхає селянина чи робітника в сіті людових фронтів... Треба бити в дзвін тривоги і чуйности — треба боротись, коли з уст українця селянина в Добрянах публично, після реферату чуємо слова: **„Сталін хоче добра українському селянинові і робітникові** — що в Большевії здійснена ідея **всеслав'янського братерства.** — що **українська інтелігенція зраджує українські маси, — що нема Бога...** а лише вірю в те, що виджу, — не **треба нам Самостійної Держави...“** Добряни, Поріче Любінське, Косовець, Лісневичі, скрізь тут сильна комуна; а по інших селах теж її агенти... По селах вишколюють вони своїх помічників, а ті йдуть до читалень напр.: як Мшана, і там пописуються вивченою балаканиною... **В Лісневичах комунарі напали з ножами на господаря чит. „Просвіти“!** Проте ж в цілому повіті йде інтенсивна вже праця започаткована студентами. **В Городку виголошено 3 протикомуністичні реферати, як теж у Великополі, Добрянах, Дроздовичах...** А самі селяне: наводжу слова молодого **юнака з Лісневич,** „Ми не боїмось комуни — нас є більше, ми сильніші — мусимо їх знищити“... ведуть завзяту боротьбу з комуною. Бо український націоналізм росте... Фронт націоналістичний кріпшає, а комуна паде...

Звертаюсь до українців Городеччини: Не дайте „здирати з матері латану сорочку“ — Скінчім раз з комуною — бо московський червоний Кремль найбільший ворог української нації.

Городеччанин.

Із СУЗ

ТІКАЮТЬ Й ПЕРЕД „ОХОРОННИКАМИ“.

„Вісті“ з 27. грудня пишуть наступне: до міліції прибіг житель хутора Зубачі київської приміської смуги Опанасенко і заявив, що його на житомирському шосе пограбували двоє невідомих, забравши коня, підводу й порося, яке він віз з собою. Виявилося, що Опанасенка ніхто й не думав грабувати. Коли до нього підійшли два шляхові охоронники і запропонували звернути із шляху він приняв їх за грабіжників і втік. Підводу, коня й порося повернуто Опанасенкові. Добре то виглядала ця пропозиція, коли дядько аж втікати мусів!

„БЕЗ УЧИТЕЛІВ, БЕЗ ЗОШИТІВ!“

„Калинівська неповна середня школа (лосинівського району, чернигівської области) почала була навчальний рік досить організовано, але вже через півтора місяця все розклеїлось, бо районовий відділ освіти перевів викладача історії й географії тов. Осадчого до другої школи. З того часу ці дисципліни в школі не викладаються.

Погана справа в школі із зошитами, кооперативи уже 3 місяці не привозять їх, виправдуючись тим, що нема зошитів і в райспоживспілці. (Отож без зошитів — цілий район! — прим. ред.). Районовий відділ освіти не зважаючи на всі скарги шкіл, що не мають діти на чому писати, не турбується цією справою. Все це відбивається на нормальній роботі шкіл нашого району“.

Таку картину подають „Вісті“ з дня 26. грудня 1936 за підписом учителів. Це новий приклад з тисячі подібних квіток „цвітучої України!“

ПІД МОСКОВСЬКИМ ЛАПТЕМ.

З приводу 10-літнього ювилею харківського державного театру опери та балету пишуть артисти цього реатру Ю. С. Кипаренко-Даманський, В. М. Гужова, В. Г. Будневич і І. Є. Вайсенберг на сторінках „Вістей“ з 26. грудня 1936. м. ін. так: „Комуністична партія большовиків України, керована тоді тов. Л. М. Кагановичем, у 1925—26 рр. розгромила намагання націоналістів дискредитувати величезний культурний захід — створення українського оперного театру і забезпечила дальший його розвиток“. „Але слід підкреслити, що дальшому розвиткові оперному театрові чинили опір чужі рад. суспільству елементи. Контрреволюційна скрипниківщина і курбасівщина довго не давали театрові ставати на правильний творчий шлях. Більшовицька партія, її Центральний Комітет на чолі з товаришами Косьором, Постишевим розгромила українську націоналістичну контрреволюцію“.

Покищо ликує Москва — від таких вірнопідданчих заяв.

Присилайте передплату!

Справа українського університету в Ужгороді.

Дня 27. грудня м. р. заходом нашої письменниці й сусп. діячки — І. Невицької відбулося в Ужгороді засідання Т-ва „Просвіта“ в справі заснування Т-ва „Розбудови українського університету“ в Ужгороді. Справа є актуальна тому, що з причини далекого віддалення центру студій Праги — українське селянство не може позволити собі на видаток посилати на студії своїх здібних дітей. Наслідок є той, що багато здібних, але незаможних дітей стають найвище учителями, або дяками. Висока Українська Школа в Ужгороді стане культурним центром Закарпаття та випустить кадри працівників для української справи.

Із світових подій

НА ПОБОЄВИЩАХ ЕСПАНІЇ.

Перша новорічна офензива повстанців на Мадрит (від 7. до 10. січня) дала їм величезні з військового погляду успіхи. Як ми вже минулого тижня повідомляли їм вдалося об'єднати північно- й полудневово-західні частини своєї армії й окружити Мадрит з півночі, заходу й полудня. Червоним лишилася ще тільки східня дорога до Валенсії.

У висліді тієї переможної офензиви червоний уряд постановив евакуацію цивільного населення з Мадриту. Появилися теж чутки, що постановлено теж евакуацію Ескуріялю єдиної ще місцевости в північно-західнім куті окруженого з 3-х сторін Мадриту. 10. січня повстанці спинили офензиву, уміцнюючи здобуті позиції. Підготова до нової офензиви на Мадритському фронті тривала три дні. Цей час червоні використали на проголошування світові численних перемог, але тільки на хвилях радію. Читачі знайдуть ці перемоги певно на сторінках „Гром. Голосу“, органу соціял-радикалів.

Підчас застою на мадритськім фронті повстанці заатакували червоних на усіх інших відтинках. Ген. Кейпо де Ляно почав офензиву на полудне. Повстанча летунська й морська фльота збомбардувала Малягу, найдальший на полудне порт в руках червоних, а потому й інші порти й міста Альмерію, Картагену, Валенсію, Таррагону, Барсельону, Більбао, Сантандер і Хіхон. У висліді тієї офензиви ген. Кейпо де Ляно заняв на полудне місто Естенона і його війська посунулися 9 км. в напрямі Маляги. В самій Малязі бомбардування повстанців забрало — як подають — понад 5.000 жертв — вбитих і ранених. Під враженням тієї офензиви московський агент Антонов-Овсієнко покинув Малягу і виїхав до столиці червоних — Валенсії. Але й тут червоні не чуються безпечно. Під враженням наступу з полудня червоні здається вирішили, що теж і Валенсію треба евакувати і перенестися до Барсельони, столиці Каталонії.

Дня 13. січня повстанці відновили офензиву на мадритськім фронті. Наступ був слабший від нагального попереднього, але був більше пляновий, впертий і безперервний. На мадритському фронті повстанцям вдалося вирівнати чолову позицію північно-західнього й полудневово-західнього фронту. Підчас цієї офензиви не занедбано й наступу на інших фронтах поза мадритським. Ген. Кейпо де Ляно заняв нову місцевість в дорозі до Маляги Сан Педро, дуже важний залізничий узол. Остання офензива повстанців мала нанести червоним військам величезних втрат на всіх фронтах. Вказує на це велике замішання й щораз більша паніка в таборі червоних.

Міліціонери переходять все частіше із зброєю в руках на сторону повстанців. В містах під владою червоних множаться бурхливі демонстрації за піддачею повстанцям під голодовими гаслами: „Хочемо більше хліба, менше політики“. Вибухають селянські повстання. Минул. тижня червоний уряд Валенсії зажадав від селян здачі 60 процент збору даром для держави. Селяни урядили протестаційні демонстрації проти цього грабунку на вулицях Валенсії. В погромі селянської демонстрації червоні вбили 40 селян. Серед активніших кругів під владою червоних зроджуються пляни внутрішнього перевороту. В Барсельоні мали викрити тайну змову, що плянувала переворот по стороні червоних для приспішення перемоги ген. Франко. Множаться акти протесту й обурення що до роботи й сваволі московських агентів. На дорозі з Барсельони до Рабасада найдено трупи кількох визначних комуністів москалів. Анархісти плянували замах на мін. війни червоних Пріето, виконавця приказів московського амбасадора Розенберга і на кровожадну комуністку Пасіонарію. В Більбао дійшло до боїв між комуністами і басками, в яких впало на вулицях около 200 вбитих і ранених. Червоні „командіри“ заявляють охоту переговорювати. Червоний ген. Мангада, командант оборони окруженого Ескуріялю пропонував здачу міста під умовою, що йому і його воякам дарують життя. На те ген. Франко, вождь повстанців відповів: „Тепер вже тільки ми можемо ставити умови“. По тій відповіді ген. Мангада застрілився.

Деякі знавці оцінюють ситуацію в Еспанії вирішено в користь повстанців. Поминаючи корисний для повстанців зворот на міжнародній арені, вони втілюють до чинної армії нові боездатні відділи з мобілізації, на еспанському й колоніяльному терені. В Марокко національна влада вишколює 20-тисячну армію. На поміч повстанцям спішить еспанська еміграція в Америці, згл. ті полудневово-американські держави, де еспанці є пануючим народом.

ВІСЬ БЕРЛІН — РИМ ГАРТУЄТЬСЯ.

Дня 13. ц. м. німецький премієр і міністер летунства Ґерінґ відбув поїздку до Риму. Вона мала мати чисто приватний характер для скріплення здоровля німецького премієра. В дійсності справжньою її ціллю було скріплення італійсько-німецької приязні. Вже в самому гучному прийняттю Мусоліні підкреслив політичний характер тієї візити. Мусоліні відбув з Ґерінґом цілий ряд розмов про найповажніші питання европейської політики, зокрема ті, що в них ближче заінтересовані Італія й Німеччина. Про перебіг розмов не видано ніякого комунікату. Але на їх характер кидає ясне світло інтервю з тих днів редактора чолового гітлерівського органу „Фелькішербеобахтер“ з Мусоліні, якої зміст передало Нім. Інформаційне Бюро.

Мусоліні заявив в ньому, що в минулому році зайшло багато подій. Передусім викувано вісь Рим—Берлін. „Не вірю в мирне об'єднання держав Европи, але вірю в европейську ідею створену свідомістю, що нашій культурі, нашому станові посідання і нашій цивілізації грозить єдино небезпека большевизму. Переживаємо зворотний момент історії. Демократії пережилися, є вони нині свідомо або несвідомо вогнищами зарази, носіями мікробів, помічниками большевизму“.

На запит, чи середземноморський пакт з перших днів січня ослабляє німецько-італійську приязнь Мусоліні відповів, що цей пакт тільки зміцнює вісь Берлін-Рим. Що до Еспанії, то Італія не має супроти неї ніяких територіяльних претенсій. На питання чи повстання комуністичної советської республики в Еспанії або її частині є загрозою для існуючого стану в середземноморській полосі Мусоліні відповів: „Це розуміється само собою“.

Ця заява вказує, що останні розмови Мусоліні й Ґерінґа вирішили однозгідність поступовання в новім ствердженю, що: 1) німецька й італійська політика протиставитиметься дальше дипломатичним ходам Москви в шуканні впливу на европейському заході; 2) Німеччина й Італія протиставиться до кінця спробам Москви закріпити бодай на частині еспанської території слухняний собі уряд; 3) італійсько-англійський пакт не означає відступу Італії з еспанського відтинка, але навпаки зобов'язує також й Англію не допустити до закріплення впливів Москви в Еспанії.

В ДЕСЯТИЛІТТЯ ВІДРОДЖЖЕННЯ.

В перших днях ц. м. відбувся в Ковні конгрес литовських націоналістів-таутінінків.

Минуло саме 10 літ як в Литві перебрали таутінінки владу шляхом перевороту (17. XII. 1926. р.). Таутінінки поставили собі завданням створити найбільше догідні устроєво-суспільні й державно-політичні умовини для повного розвитку литовської національної творчости. Завдання це не було легке. Литва країна небагата, литовці малочисельний нарід. Головною ж причиною труднощів була ворожість до Литви її сусідів Німеччини (справа Кляйпеди) і Польщі (справа Вильна). Східній московський імперіялізм теж намагався постійно укоротити її знутра. Не зважаючи на ці великі труднощі влада таутінінків відповіла вимогам історичного моменту. Вона зберегла перед червоним розкладом внутрішне національне життя, надаючи йому нових життєвих форм і зберегла одночасно со борницькі стремління в заграничній політиці. Виявив це й останній конгрес.

Польська преса подає, що провідник таутінінків і рівночасно президент Литви Сметона, критикуючи гостро демократичні системи й парляментаризм, як передтечі большевизму, вказав на майбутній устрій литовської держави. Він буде спиратися на становій організації литовського народу й на національних основах. Цей устрій впровадить вже цього року нова конституція й нові вибори, що відбудуться на її основі. Господарський лад буде побудований на засадах справедливости й національної солідарности. На конгресі видвигнено проєкт знесення великої земельної посілости, теж церковної і розділу її між селян. (Наші соціялісти-радикали представляють в Гром. Голосі таутінінків ворогами селян!) Більша частина духовенства піддержує цей земельний проєкт таутінінків. Тільки мала частина ставить опір і шукає в Римі помочі проти своєї національної влади. В ділянці заграничної політики конгрес таутінінків заявився за продовжуванням дотеперішньої соборницької лінії. Конгрес рішив скріпити відпір на червону людово-фронтівську комуністичну загрозу й ухвалив привіт литовцям Виленщини.

Коротко:

*** Французько-турецький спір за провінцію Александретта—Антіохія на пограниччу Туреччини й Сирії загострюється. Ліга Націй вислала туди комісію, щоб провірити чи 300-тисячне турецьке населення цієї провінції справді хоче повороту до Туреччини, чи бажає залишитися під пануванням арабської більшости в Сирії. Під час слідства цієї комісії на місці дійшло до бурхливих і кривавих демонстрацій.**

*** Англійський уряд заборонив своїм горожанам під карою в'язниці, гривни й утрати прав затягатися на службу до Еспанії, або вербувати до неї других.**

*** Французький парлямент пішов слідами Англії, забороняючи брати своїм горожанам участь в еспанській горожанській війні. Але закон в цій справі увійде в життя, аж тоді, коли впровадять його інші.**

*** Уряди СССР, Німеччини, Італії, Португалії і кількох інших держав заявили волю здержати висилку охотників до Еспанії, але кожна чекає слідом Франції, щоб цю заборону увели в себе інші держави.**

*** В Чехословаччині організується чеський націоналістичний табор в т. зв. „Союзі Сірої Легії“. Організація під організаційним оглядом зближена до гітлеризму під ідеологічним до фашизму.**

*** В червоному Сантандері відбулися великі демонстрації населення за здачею міста повстанцям.**

*** Червоний еспанський президент Асанья є під наглядом комуністів, які бояться, щоб він слідом шваґра і жінки не втік до Франції і не скомпромітував цим червоного уряду.**

*** Мін. загр. справ червоного уряду дель Вайо заявив, що завданням людовофронтового уряду є завести в Еспанії советський устрій.**

* Провідник червоної залоги корабля „Арагону“, що його німці по арештованні віддали повстанцям, а залогу висадили на території червоних, заявив, що 6 людей залоги не хотіли вернутися до червоних.

* Еспанська повстанча фльота арештувала советський параплав „Смідович“ і сконфіскувала на ньому 18.500 кірців жита, 9190 кірців гороху, 57 кірців пшениці, призначеної для еспанських червоних.

* Французька преса обчислює, що французька комуністична партія вислала досі до червоної Еспанії 47 тисяч вояків-добровольців.

* У французькім людовім фронті накльовується розлам. В доповнюючих виборах в окрузі Ліль „Конфедерація Соціялістичних Партій“, соціялісти і комуністи поставили окремих кандидатів.

* Слідство в справі Радка і Пятакова виявило, що Радек належав і був організатором масонської льожі „Зоря Півночі“, що вела свою діяльність в СССР від 1928 р. Завдяки впливам тиеї льожі СССР мав дістатися до Ліги Націй і до дипломатичних західно-европейських „буржуазних“ столиків.

* Незадовго мають початися незвичайно важні так під господарським як і політичним оглядом німецько-французькі переговори

* На далекий схід виїхали дві делегації німецьких промисловців. Одна до Китаю, друга до Манджурії.

* В Таллині столиці Естонії відбувся „Балтійський тиждень“ — тиждень маніфестації й естонської приязні.

* Німецький військовий бюджет на 1937. рік збільшено на 40 відсотків.

* До Варшави приїхав визначний хорватський революційно-визвольний діяч Бахаричек, співробітник Анте Павеліча. Польська преса пише, що він шукає зв'язків з українцями.

* Представники Італії, Німеччини і Португалії зажадали від комітету невстрявання в еспанські справи, щоби в загравичних банках арештувати золото червоного еспанського уряду до часу, аж виявиться котра еспанська сторона має безсумнівне право ним розпоряджати.

* Три католицькі мадярські групи досі окремі злучилися в одну „З'єдинену християнсько господарську партію“.

* Французький міністер колоній заявив, що Франція дасть заграничним жидам дозвіл на оселювання у французьких колоніях.

* Німецький збройний промисл фабрик Круппа приніс цього року вперше дохід власникам акцій.

* Ірляндський премієр де Валєра відбув конференцію з англійським міністром колоній. До цієї конференції преса прив'язує велике значення, називаючи його початком англійсько-ірляндської згоди.

* Турецька дипломатія монтує бльок малоазійських держав, в який увійшли би: Туреччина, Ірак, Іран й Афганістан. В цей спосіб хоче Туреччина паралізувати впливи в Малій Азії европейських держав зокрема Франції.

* Советський ввіз до Еспанії за останній рік зріс кількакратно. Еспанія є сьогодні найбільшим відборцем советських товарів. Москва достарчає передусім самоходи, трактори (читай танки!), пальні матеріяли — все в кредит і то тоді, коли Еспанія сама нічого в СССР не купує. Цей торговельний підрахунок наявно виказує величину московської помочі червоним в Еспанії.

* Польська влада розв'язала на Виленщині литовське Т-во „Культура“.

* Німецький уряд замкнув переїзд через кільонський канал для чужих воєнних кораблів, ліквідуючи таким чином одну з постанов версайського договору.

* З початком лютого відбудеться в Катовицях політичний процес проти 30 німців обвинувачених в протидержавній протипольській роботі.

* Ніппонська поліція викрила широко розгалужену підпольну комуністичну організацію на тереві Ніппону й Манджурії. Арештовано кількасот осіб.

* Польська поліція перевела у Варшаві понад 120 ревізій серед комуністичних діячів і 90 із них арештувала.

* У Фінляндії скінчилися вибори електорів (виборців), які доконають вибору президента. Табор теперішнього президента, творця самостійної Фінляндії здобув 84 мандати, шведська правиця (прихильники президента 26 мандатів, аграрії 56 мандатів, соціялісти 96, інші 38.

* Папа приняв на авдієнції німецьких єпископів. Сподіються, що німецькі католики перестануть протиставитись гітлеризмові з огляду на гострий протибольшевицький курс німецької гітлерівської політики.

* Польська влада розв'язала польську селянську партію „Стронніцтво Хлопске“ за протидержавну діяльність.

З українського життя

Село „Просвіті“.

Дня 9-го січня ц. р. відбулася в Підмихайлівцях (пов. Рогатин) нарада представників всіх місцевих установ. На ній зреферовано дотеперішні змагання Т-ва „Просвіта“ серед українського народу й усі труднощі і перешкоди в освітній роботі. По рефераті приявні винесли однодушну постанову такого змісту:

1. Зібрані представники місцевих установ, як члени Т-ва „Просвіта“, пересилають Головному Виділові Т-ва „Просвіта“ заяву повного довіря, пошани і безоглядної дисципліни.

2. З обуренням осуджують поведінку різних лівих і найлівіших елементів (радикалів і комуністів), які у своїй пресі (Гром. Голос) ведуть безперервну гидку кирнинну роботу супроти Головного Виділу Т-ва „Просвіта“ на те, щоб ослабити „Просвіту“, ослабити її змагання, а то й знищити.

3. Взивають всі Читальні „Просвіти“ в краю та усе громадянство дати моральну і матеріяльну підтримку Головному Виділові Т-ва „Просвіта“ в його тяжкій та відповідальній роботі.

4. Взивають всі Читальні перестати передплачувати радикальні та комуністичні часописи, а їх клеветникам відповісти творчою працею на всіх ділянках народнього життя, передусім на освітньо-виховній ділянці, масовим членством Т-ва „Просвіта“ та збільшеними датками на „Дар Просвіті“.

5. На скріплення праці „Просвіти“ складають приявні 80 зл. із закликом до всіх установ Рогатинщини піти слідами Підмихайловець.

Підмихайлівці — це невеличке село. Зібрана квота є направду поважною жертвою. Ще один доказ ,як багато доброго можна зробити при добрій волі і сильному хотінню. Це відрадне явище треба з радістю повітати. Село переходить від слів до діл. Бере воно в оборону свою найбільшу по Церкві цінність, якою є „Просвіта“. Стає в одну велику лаву оборонців освітнього діла. В тій лаві не повинно забракнути ні одного села, ні одної установи. А всі вони напевно відізвуться на зазив Бабинців, Рогатина, Підмихайловець і інших.

За протидержавні летючки.

Дня 25. XII. 1936. р. відбулася у Львові апеляційна розправа проти 16-літнього М. Микулина з Новошина долинського пов., якого засудив окружний суд у Стрию за здогадне написання і розкинення протидержавних летючок на 5 літ дому поправи зі завішенням на 3 роки. Апеляційний суд затвердив присуд першої інстанції.

Конгрес українського вчительства Закарпаття.

Хоча в невідрадних обставинах находиться наше закарпатське вчительство, проте гідно сповняє воно свою національно-культурну місію на Закарпаттю, знаючи що в сучасному чи не на одинокого його дивиться закарпатське українське населення, як на свойого провідника. Доказом рухливости цього вчительства є з'їзди конґреси, де учасники діляться своїми думками, поглядами, добутим досвідом, намічують нові пляни, радять, а все те для того, щоб піднести на вищий рівень національну свідомість й культуру Закарпаття.

В днях 9. і 10. січня ц. р. відбувся в Ужгороді конґрес станової організації „Учительська Громада“. Сам конґрес попередила Служба Божа ,що її відправив о. дир. А. Волошин. Опісля дир. А. Штефан відкрив наради в присутності 1.082 членів. У своїй промові він підчеркнув, що не зважаючи на великі трудноці, організація українського вчительства росте. Ця організація не тільки станова організація, вона дбає взагалі про культурний розвиток народу. Приходиться це їй тяжко, бо має до діла з обрусительними плянами чехів. Присутні ми на конґресі були єпископ Стойко, губернатор Грабар і ректор о. Хира. Гідним уваги є те, що присутній краєвий шк. інспектор знаний з неприхильного відношення до українців заговорив тут вперше по українському. Із звіту з діяльности „Учительської Громади“ довідуємося, що з 86 членів в 1928. р. організація зросла на 1.434 в сучасному. Організація видає свій становий місячник „Український Голос“ та фаховий педагогічний часопис „Наша Школа“. Окрім того організація заходиться коло видавання шкільних підручників писаних фонетикою. З черги по уділенню абсолюторії уступаючому Виділові вибрано новий, головою якого став о. дир. Авгус тин Волошин. По ухваленні відповідних резолюцій ішли привітальні промови, а їх провідною ноткою признання українському вчительству та визнання його як двигуна національної свідомости. В сьому конґресі українське вчительство Закарпаття рішуче заманіфестувало свою ідейність та бажання і готовість працювати для українського народу.

Виселення.

В Косівщині виселено в останньому часі 5 українців: Романа Виноградника, Петра Михайловича, Крижанівського з Жаб'я, п-ну Світлик і Соболя.

Українська друкарня в Югославії.

Бачванські українці в Югославії здобулися на діло, що його треба повитати. В Руськім Керестурі з новим роком пішла в рух перша українська друкарня в Югославії. Веде її директор о. Фірак, що є водночас редактором „Руських Новин“, українського тижневика бачванських українців. На цю друкарню зложилась жертва покійного о. Мих. Мидрого, преосв. Владики Няраді, о. кан. Надя Димитрія, та жертви українського загалу Бачки і Сріму.

Арештування.

Дня 3 ц. м. в поїзді з Коломиї до Заліщик арештувало чехословацького громадянина інженера д-ра Волод. Мацевича, українця з Праги, що вибрався на свята до своїх кревних в Заліщиках. Що було причиною арештування невідомо.

Манявський Скит.

Кожна нація з претенсіями називатись культурною прикладає величезну вагу до своєї минувшини. Особливо великою дбайливістю оточує вона архітектурні пам'ятки. Українська нація може теж похвалитись своїм минулим. Проте на жаль багато з отих пам'яток, свідків славного минулого пропало під діланням нещадного зуба часу. До таких пам'яток нашого минулого належать і руїни Скиту Манявського, що його оснував в 1611 р. Йов Княгиницький, що помер 29. XII. 1621 р. Мавши на увазі вагу традиції і пам'яток минулого, Українське Технічне Товариство у Львові покликало комісію, що має вести консервацію руїн цієї цінної пам'ятки, Скиту Манявського. Консервацію мають почати з весною 1937. р.

Арештування священика.

Як подає польська преса, на Лемківщині в місцевості Скородна арештувала українського священика Гарцулу за те, що будьтоби він вів антидержавну агітацію серед місцевого населення.

За приналежність до О. У. Н.

В середу 13. ц. м. закінчився, перед окружним судом у Львові процес проти Володимира Макара з Сокаля та Василя Хоми і Мирона Смулки з Опільська пов. Сокаль. Акт обвинувачення закидає підсудним злочин держ. зради через приналежність до О. У. Н. За доходженнями, підс. Макар був повіт. командантом О. У. Н., а Смулка мужем довір'я О. У. Н. В часі допитів, каже акт обвинувачення, Хома признався до вини. Теж Смулка признався, що одержував від Хоми різні папері. Натомісць Макар до вини не признався. Обвинувачував віцепрок. Лашкевіч, боронив адв. д-р Гриньовський.

Суд засудив Макара за актом обвинувачення „повітового команданта О. У. Н.“ на 7 літ в вязниці — Хому як „районового команданта“ на 5 літ в'язниці. Третього підсудного Мирона Смулку суд звільнив.

Акт обвинувачення в справі настасівських подій.

Незабаром перед окружним судом в Тернополі знайде свій кінець справа подій в Настасові в дні 30. серпня ц. р., коли то наймити й вислуженці Москви комуністичні бандити, виконуючи наказ своїх хліборобів, вчинили масакру свідомих громадян Настасова, та вбили одного з них бл. п. Михайла Лапчака.

У зв'язку з цими подіями прокуратор потягає до відвічальности 23 особи.

Пушкініяда на... Закарпатті.

Слідами своїх „слав'янських братів“-москалів чехи й собі на теж такій же „невід'ємній частині“, лише там СССР, а тут ЧСР. — Закарпатті, пригадали собі того хто писав, що: „...славянскіє ручі салются в руском море...“ — Пушкіна.

В Мукачеві владний комісар міста поліційний радник Блеха з прибічною радою рішили, з нагоди сотої річниці смерти Пушкіна, Єпископську вулицю перейменувати в Пушкінську. А гімназія (чи не по прикладу большевиків, що на Україні в Кам'янці відкривають пропам'ятну таблицю) й собі рішила дати згоду, щоб на її будинку було прибито пам'ятну пушкінську таблицю.

Бракує лише, щоб на це свято до Мукачева запросили з Москви професорів „пушкінознавців“, що перебуватимуть у той самий час на запрошення таких же московських прихвостнів у Києві. Як бачимо червоних москвофілів із Києва й чорних москвофілів із Мукачева тісно в'яже між собою Московщина.

Ревізія.

Поліція з Велдіжа перепровадила 4. січня ревізію в домі пп. Вараниць у Новошині, долинського повіту. Ревізія тривала 4 год. Шукали за нелегальною літературою. Забрали „Вістник“, „Студентський Вістник“, „Історію України“ та „Історію Укр. Війська“ (вид. І. Тиктора), „Земну Мадонну“, „Атляс України“ Кубійовича та „Обрії“, кажучи, що цей часопис не прийшов до пп. Вараниць поштою.

Справа кампанії проти священика перед судом.

Свойого часу в Підгірках (Калущина) на опорожнене місце в приходстві іменовано о. Дудикевича. Частина селян була невдоволена з цього. Вона то стала писати листи з погрозами до згаданого священика, щоб не важився приїзджати. Коли ж це не помогло й о. Дудикевич приїхав, юрба селян ввійшла до парох. канцелярії винесла священика та силою всадила на фіру, наказуючи їхати геть. Справа ця найшла епілог в городськім суді в Калуші, при чому 6 селянок з Підгірок засуджено на 3 тижні безоглядного арешту.

Нам пишуть:

З КАМІНЕЧЧИНИ.

КРУТЯНСЬКА АКАДЕМІЯ В КАМІНЦІ СТРУМІЛОВИЇ.

Дня 10. січня заходом студентів згуртованих в Т-ві „Українських Наукових Викладів ім. П. Могили“ відбулося в Камінці Стр. величаве свято з нагоди роковин бою під Крутами. Громадянство Камінеччини тепло привітало цьогорічну річницю й численною участю заманіфестувало вагу крутянської леґенди. Слід відмітити, що під сучасну пору на терені Камінеччини йде боротьба із закаптуреним комунізмом, що намагається опанувати всі ділянки національного життя. Ми є вже свідками погубних наслідків діяння цієї зарази. Свято Крут власне мало пригадати один із світлих епізодів геройської боротьби української нації за свою самобутність, за власне обличчя, за скинення чужих і погубних для нашої нації азіятських ідей.

До програми запрошено зо Львова акомпаніятора пор. Е. Дачишина, а з Камінки до хору міщанську молодь обидвох полів.

Програму розпочало вступне слово М. Максимовича. З черги слідували: хорова точка: „Слава Героям“, дбайливо опрацьований реферат І. Калиневича. Деклямація С. Юськівної: І. З.: „Молодій Матері“ а І. Давидовича: М. М.: „Під Крутами“. Панна С. Юськівна виступала вперше на естраді й виказала матеріял, чутливість і працьовитість у підготові. Теж і мужеської деклямації слухала публика із запертим віддихом. Дальше відспівано „Вічний Революціонер“, „Засумуй Трембіто“ із сольо-сопраном п. Марійки Міськевичівної. Хор під орудою А. Цегельського заімпонував своїм виступом (стилізовані вишивки) і прецизним виведенням творів. Програму завершувало скрипкове сольо студ. А. Цегельського. Як соліст так і акомпаніятор стояли на висоті завдання й викликали признання публики. Накінець інсценізація М. Максимовича (голови нашого Т-ва) „Живий Пом'яник“. На Академії панував зразковий лад, були заступлені дооколишні села, продавано дешеві крутянські реферати вибиті нашим Товариством. Престіж Українського Студента Могилянця матиме запевнену тривалість, як праця піде шляхом кинених з естради кличів.

ТУТЕШНІЙ.

З ТЕРНОПІЛЬЩИНИ.

ВЕРТЕП В ХОДАЧКОВІ МАЛІМ.

Читаючи в нашому часописі дописі з місць, стає якось відрадно, а серце окрилює надія, коли довідуватись, що наша молодь що раз більш свідома, розуміє вагу й потребу організації, гуртується й працює. Почерез труди й незгодини, почерез нераз криваву боротьбу з своїми ж відступниками — вона, оця молодь повна віри й ідейности, витривало й із посвятою промощує собі дорогу до раз обраної мети. При тому одначе, майже ніде не стрічав я згадки про отих наших менших, що вже не діти, та ще й не юнаки. Про тих, що з ними, по причині їхнього віку (10—14 літ), ніхто поважно не рахується.

Проте в їхніх серцях, тимбільш, що молодих, сучасне українського народу находить щирий відгомін.

Їх, оцих менших, незамітних стрінете всюди. І в читальні і на імпрезах і святочних обходах. Вони не говорять, проте їхні серця широко відкриті. Це вони, що з боку, незамітні й легковажені з очима повними вогню прислухуються до розмов старших про політику, про Україну. Це вони, що товпляться коло сцени, з запертим віддихом даються вести режисерові сільського театру у наше славне минуле. Гетьмани, козаки, буньчуки, малинові прапори.... і дійсність. Довго в ночі вороचається з боку на бік оце мале хлоп'я, голова йому розпалена мріями, і в хлоп'ячій уяві він довершує геройських діл...

Такими ж оці менші і в нашому селі Ходачкові Малім. Самі, ніким не спонукувані улаштували собі вертеп, самі вивчили ролі й пішли від хати до хати „представляти“ на добродійні цілі. Імпрезу цю повторили потім в домівці читальні „Просвіти“ перед ширшою публикою. Зробило це відповідне враження на старших; кожний поднвляв запал до праці і віру оцих малих. Участь у тім вертепі брали: Ф. Івасечко — ангел з звіздою, М. Демків, Н. Хоптяний, В. Березуляк — три пастушки з жовто-синіми прапорцями, М. Приймак — український кобзар, І. Мандзюк — цар з далекого сходу, М. Береза — жид. Зібрані 4 зл. переслали на добр. цілі. Честь і слава таким молодим громадянам!

З. Б.

З ЛУЧЧИНИ.

КОМУНА ПРОВОКУЄ.

Від довгого часу село Романів (Луччина), стало районовим осередком комуністичної банди. Дійшли до цього, що знищили вони майже всі культ.-національні установи й у своїй нахабності посунулись вони до цього, що зібравшись у кількості около 30 осіб ладились побити заступника „Дешевої Книжки“ І. Карася й його товаришів та читача „Голосу“ А. Пухінця. Дістали одначе належну відправу так, що одному вилетіли зуби, а кількох повтікало з порозбиваними головами.

М ...л.

З БОРЩІВЩИНИ.

СПІЛЬНА ПРОСФОРА В С. ВОЛКІВЦЯХ.

Дня 6. І. ц. р. в селі Волківцях в гарно прибраній залі заходом жіночої секції при „Сільському Господарі“ відбулася спільна просфора. Місцевий парох о. В. Антонович зложив присутнім побажання та поділився свят-вечірною просфорою.

Після побажань о. пароха голова жіночої секції п. Анна Дуненко, зложила зібраним привіт. По спільній Свят-Вечері молодь завела колядок. Тимчасом старші громадяни приглядалися до своїх дітей повних життєвої радости та раділи, що молодь кинула геть всякі особисті непорозуміння. Там і сям чулося слова „от коби так ми всі українці покинули нарешті всякі особисті справи й усі як один посвятилися одній і спільній великій справі...“. Серед загального співу й радости виступила панна Славця Антоновичівна та сказала кілька теплих слів. „В цю радісну хвилину, коли ми радіємо, наші брати з-за Збруча є позбавлені навіть того, з чого ми ще можемо користати. Покищо помогти їм не можемо, одначе в ту радісну хвилину злучімося з ними серцями й будьмо повні віри, що незабаром злучимося з ними при спільній Свят-Вечері, серед загальної національної радости“. Опісля візвала присутніх, щоб двохвилинною мовчанкою вшанували пам'ять Поляглих за волю України. При кінці присутні самопожертвенно зложили 4.30 зл. на Українських Інвалідів.

Поширюйте „Голос“!

Господарський огляд

III. З'ЇЗД ГОЛІВ І СЕКРЕТАРІВ ФІЛІЙ Т-ВА „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“ У ЛЬВОВІ.

Дня 24. XII. м. р. в присутності 81 учасників відбувся III. З'їзд голів і секретарів Філій Т-ва „Сільський Господар“ у Львові.

По вступній промові і вичерпуючих рефератах, що подавали стан організації в 1936. та намічували пляни на будуче — виринула широка дискусія, що в ній порушувано ряд пекучих, актуальних справ, звертаючи увагу на значення хліборобського вишколу молоді, та на потребу оборони інтересів села. Вкінці ухвалено низку постанов, метою яких є організація господарського життя на місцях

ЗБОРИ „СЕКЦІЇ ТОРГ. МОЛОДІ“ ПРИ С. У. К. У ЛЬВОВІ.

Дня 17. ц. м. о год. 11. в домівці союзу вул. Гродзіцких 1. I. п. відбулися Загальні Збори „Секції Торговельної Молоді“ „Союзу Українських Купців. По Заг. Зборах відбулося свято ялинки для членів Секції.

Від Адміністрації

ВП. Мирослава ЗАДОРОЖНА, Вага, Золотники, маєте заплачену передплату по кінець листопада 1937. р.

Вп. ЗІНКОВСЬКИЙ Мих., Снятин. Подайте ближчу адресу. Часопис вертається з допискою, що Зінковських в Снятині більше.

ВСІХ, ХТО ВИСЛАВ ГРОШІ НА ДОБРОДІЙНІ ЦІЛІ на адресу „Голосу Нації“ повідомляємо, що гроші прийшли, будуть передані в призначене місце, про що буде своєчас оголошено.

НА ПРЕСФОНД „ГОЛОСУ“ ЗЛОЖИЛИ:

ВП. ДАНИЛЮК Павло, с. Оржев	1.— зл.
САМООСВІТНІЙ ГУРТОК, с. Гоголів	0.35 зл.
МОЛОДЬ СИНЕВІДСЬКА ВИЖ.	6.— зл.
ВП. МИХАЙЛІВ ІВАННА, Львів замісць святочних побажань	1.— зл.

Усім щиро дякуємо.

В АДМІНІСТРАЦІЇ „ГОЛОСУ“ ЗЛОЖИЛИ:

На добродійні цілі:

Чит. „Просвіти“ в Мечищові, пов. Бережани	4.66 зл.
Богдан Бойко, Богатківці	8.— зл.
Грех Павло, із збірки на весіллю в Клебанівці	4.50 зл.
Громадянн Корчина, п. Стрий	20.— зл.
Молодь с. Вікна в Тернопільщині	2.— зл.
Молодь с. Гермаківки	10.— зл.
Молодь с. Бірки Велнкі	10.— зл.
Парасюк Мих. Збірка з коляди в Тулукові, пов. Снятин	20.— зл.
Молодь с. Переволочна (Золочівщина)	4.— зл.
Стецик Вас. і Забойний Мик. із Соснова — хліб, масло, колачі й інше.	

На українських інвалідів:

Збірка на весіллю М. Фединяка у Велдіжі	1.50 зл.
Молодь с. Бірки Великі	4.— зл.

Для українських безробітних:

Іван Габрилевич, Берестечко	1.— зл.

На „Рідну Школу“:

Члени „Самосв. Гуртка“, в Гоголеві, к. Віткова Н.	3.15 зл.
Молодь с. Бірки Великі	8.15 зл.

На добродійні цілі

Замісць вінків і цвітів на могилу Покійного др. С. Федака, який був фундатором й опікуном культ. освіт. установ в с. Мшані, зложили на добродійні цілі: чит. „Просвіти“ 15 зл., Кружок „Р. Ш.“ 5 зл., Спож. Кооператива 5 зл., Кред. Кооп. 5 зл. і молодь 10.40 зл. Разом с. Мшана к. Львова зложило 40.40 зл.

Студентство Городенки з нагоди свят Різдва Христового	28.30 зл.
З нагоди вінчання К-к Д. зложили гості 4.03 зл. (а 4.— зл. на „Р. Ш.) разом було	8.03 зл.
З нагоди вінчання М. К. Ф. злож. гості	1.76 зл.
Молодь І. Ф.	4.55 зл.

УВАГА! До мин. числа долучили ми розрахункові перекази і просимо вплачувати передплату. Звертаємо увагу, що число нашого розрахункового конта є 249, і колиб хто з наших Вп. Передплатників не дістав розрахункового переказу »Голосу« і послугувався іншим розрахунковим переказом, приміром закупленим в поштовому уряді, МУСИТЬ НЕОБХІДНО, в місці де є написано »Одбіорца« вписати »Голос«, а в рубриці »№ розрахунку« вписати ч. 249, інакше передплата до нас не дійде. Тим способом не треба буде зайвих рекламацій.

УМОВИНИ ПЕРЕДПЛАТИ: (в краю, ЧСР, Австрії й Румунії) місячно 60 гр., чвертьрічно зл. 1.60, піврічно зл. 3.—, річно зл. 5.50. В інших краях піврічна передплата 1 амер. доляр, річно 2 амер. доляри, або їх рівновартість у валюті даної держави.

Видає БОГДАН КРАВЦІВ. — Редагує Колегія. За редакцію відповідає БОГДАН ЛОТОЦЬКИЙ. Урядові години Редакції: від 10—13. Адміністрації від 8—15.

Друкарня Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові, Чарнецького 26.